

el qual l'any 1961 endegà els cursos d'estiu de cultura catalana per a estudiants universitaris estrangers. Aquests cursos, que duraven tres setmanes, es feien coincidir amb la diada de l'11 de setembre i incloïen visites històrico-artístiques guiades a diferents llocs de Barcelona i també a l'abadia de Montserrat. Es pot dir que la major part de professors i catalanòfils estrangers de renom internacional van passar per aquests cursos i que tot això va ser possible gràcies a l'esforç i dedicació personal del senyor Aramon. Faig meves les paraules de Josep Massot en el sentit que «la millor obra del Sr. Aramon són els seus deixebles, als quals ha lliurat el millor de la seva vida, sense servir-se'n sinó servint-los, a vegades amb una aparença irònica, però sempre amb un cor molt ample» («El mestratge de Ramon Aramon i Serra», dins *Escriptors i erudits contemporanis*, 1996: 235). Realment el senyor Aramon exercia de mestre i fer de deixeble era molt fàcil.

El llibre del professor Balcells recull una quantitat ingent, de vegades una mica imprecisa, de dades disperses o amagades en els arxius de l'IEC que donen peu a fer una valoració més acurada del que han representat els Estudis Universitaris Catalans.

BOIX-FUSTER, Emili: *Català o castellà amb els fills?*, Sant Cugat del Vallès: Rourich, 2009.

JOSEP MORAN I OCERINJAUREGUI
 Universitat de Barcelona
jmoran@iec.cat

De títol ben explícit, aquest llibre, com diu d'antuvi en la «Justificació» que encapçala el capítol «1. Introducció», es refereix, sobretot, a les famílies de procedència mixta, és a dir, catalana i castellana, palesa en «la barreja de cognoms d'origen ben distint». Encara que alludeix a «la població autòctona castellanitzada» (p. 7), de classe alta, que habiten en barris com el de Sarrià de Barcelona, no entra en consideració dels castellanoparlants (no catalanoparlants) d'origen català, fenomen que sens dubte mereix un estudi sociolingüístic particular.

Pel que fa a les «parelles lingüísticament mixtes», parteix del fet que la seva constitució gairebé sempre es fa en castellà, que és la llengua coneguda per ambdues parts. De manera que és la socialització del fill o fills el que permet que el català vagi guanyant terreny en la vida familiar. En aquest context de mestissatge cultural i lingüístic intens, a causa de l'extensió del procés immigratori, i, tenint en compte que «la llengua històrica del país no ha aconseguit la legitimitat pròpia d'una llengua establerta» (p. 10), la situació per a la perdurabilitat de la llengua autòctona és complexa i problemàtica. Tot depèn del prestigi social que hagi assolit. Si aquest és escàs, com ocorre a les ciutats de Perpinyà, Alacant o València, on la llengua catalana ha esdevingut una llengua remota socialment, es tracta d'un

fenomen de difícil reversibilitat, com ho demostra el cas d'Irlanda, malgrat l'assoliment de la independència política, que en aquest cas va arribar tard.

En la regió metropolitana de Barcelona es dona el cas de «desplaçament però absència de substitució»: «la majoria de la població autòctona ha continuat parlant en català als fills», fet que ha possibilitat el manteniment del català i «fins i tot una relativa capacitat d'atracció» (p. 13), malgrat que el pes de la població d'origen immigrant sigui molt important. Es tracta, doncs, d'una situació complexa i delicada, que manté els riscos de desaparició, que és precisament l'objecte d'aquest llibre.

El capítol segon, titulat «Els marcs teòrics», comença amb unes reflexions de caràcter teòric partint de l'obra de Wooland (1985) en relació amb el prestigi social del català a Catalunya a cavall dels anys seixanta i setanta, relacionada amb el «domini econòmic intern dels seus parlants i per la seva posició més alta en l'estructura social, però no pas en el domini polític» (p. 24); entre les reflexions que s'hi fan, destacarem, com a mostra, que durant els anys «vuitanta el català ha passat a guanyar un cert grau de legitimació des de dalt», però «la llengua castellana no ha deixat de tenir la legitimitat més alta en el marc polític més decisiu, el de l'estat central espanyol», per això el «marc sociolingüístic a Catalunya i a Barcelona té contradiccions» (p. 25). Precisament «les parelles lingüísticament mixtes permeten albirar si aquest procés d'adopció del català es produeix» (p. 30).

En el capítol «3. Objectius», s'explicita que, a partir de les enquestes de la regió metropolitana de Barcelona, «el nostre objectiu és per tant analitzar i entendre el discurs i les ideologies lingüístiques d'aquests entrevistats» (p. 41).

En el capítol «4. Metodologia», «es presenten en primer lloc els objectius de la recerca: entendre les ideologies lingüístiques que porten a determinades tries de llengua en les famílies lingüísticament mixtes en la regió de Barcelona. En segon lloc es passa revista a eines metodològiques que permeten assolir aquests objectius [...]» (p. 54).

D'acord amb les premisses metodològiques explicades, en el capítol «5. L'anàlisi de les dades» es fa una descripció molt precisa dels diversos contextos ideològics en joc, particularment en els àmbits domèstics i escolars. En el capítol «6. Conclusions», es fa una reflexió afinada de les dades obtingudes; en són una mostra les frases següents: «Hi ha, doncs, en alguns entrevistats una percepció de falsa seguretat en l'ús i en les expectatives d'ús del català [...] però no es té gaire en compte la legitimació del castellà com a llengua de la zona i el domini que té en molts àmbits [...]» (p. 158).

El llibre acaba amb uns «Suggeriments»: «En primer lloc convé donar —no vament, si n'hi ha hagut abans— d'una manera clara informació sobre l'ensenyament de llengües en el sistema educatiu català per tal d'evitar que se'n difonguin visions distorsionades» (p. 159). «En segon lloc, i en aquesta mateixa línia, convé també proporcionar una doble informació seriosa, ni apologetica ni negativa, sobre la transmissió de les llengües als fills». «En tercer lloc, i ja en el camp de l'ampliació i coordinació de la recerca, convé examinar els usos lingüístics paral·lels o

posteriors a la transmissió lingüística dels pares i mares» (p. 160). I «en quart lloc cal donar informació de la pèrdua de la transmissió lingüística intergeneracional (de la desaparició, segons la llista dels reptes de la llengua esmentada a l'inici d'aquest treball) a bona part dels domini lingüístic» (p. 161).

Es tracta, com hem intentat de posar en relleu, d'una obra ben interessant, i oportuna en el context judicial i sociopolític actual. I ben feta segons les premisses i objectius metodològics de partida. Només ens resta per dir que ens agradaria que fos un estímul per a l'estudi d'altres aspectes socioculturals que s'hi al·ludeixen, com ara els orígens i motius de la diferent consideració social de la llengua catalana entre la població autòctona de Barcelona d'una banda, i d'Alacant, València i Perpinyà de l'altra; i també de l'abandó del català per una part de la classe alta de Barcelona a que s'al·ludeix al començament d'aquest llibre.

BOSCH I RODOREDA, Andreu: *El lèxic alguerès de l'agricultura i la ramaderia entre els segles XVII i XVIII*, + CD-ROM, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2012; «Biblioteca Filològica», núm. 68.

JOSÉ ENRIQUE GARGALLO GIL

Universitat de Barcelona, Departament de Filologia Romànica
gargallo@ub.edu

Tot i que l'obra no ho explicita, puc testimoniar que aquesta recull, reelaborat i polit, el contingut de la tesi doctoral del seu autor, que, amb un títol més llarg i específic [*La interferència dels parlars sards en el català de l'Alguer entre els segles XVII i XVIII. Estudi del lèxic a través dels Registres de danys de la «Barracelleria» (1683-1829)*], es va presentar a la Universitat de Barcelona el novembre de 2007 i vaig tenir l'oportunitat de llegir com a membre del tribunal corresponent.

La tesi venia a donar continuïtat a una línia de treball iniciada per l'autor anys abans: el maig de 1997 havia presentat a la mateixa UB la tesi de llicenciatura, intitulada *Edició dels registres d'estimes de fruita de la «Barracelleria» a l'Alguer durant el primer terç del XIX. Estudi dels noms de la fruita*, que també va donar lloc a una edició ulterior, amb un títol similar: *Els noms de la fruita a l'Alguer. Edició dels registres d'estimes de fruites de la «Barracelleria» (1783-1829)* (BOSCH 1999). Vaig ressenyar aquesta obra dins *Llengua & Literatura* (11, 2000, ps. 560-565); i ara se m'ofereix l'ocasió de tornar al meu paper de ressenyador d'una nova publicació del Dr. Andreu Bosch, que mostra haver assolit un notori grau de maduresa en els fruits de la seva investigació sobre la història del lèxic en aquesta cruïlla romànica constituïda per l'alguerès, i que fa palesa la seva faceta alhora de catalanista i de romanista.

L'edició de l'obra, tal com figura als crèdits inicials, «ha estat a cura de Joan Veny i Clar», i, tal com és propi de les edicions de l'IEC, la cura formal del llibre